

Brun: Det vilde være meget smukt, hvis Skoleraadet kunde have tilstedet saadanne Pensioner som denne, og det er nok muligt, at Skoleraadet ogsaa vilde have gjort det, naar det troede, at det kunde være generøst; men Skoleraadet kan ikke være generøst uden hvor der er lagt en saadan Myndighed i dets Hænder, og det er ikke Tilfældet her. Hvor det er ganske uvedkommende Personer der er Spørgsmaal om, har man troet, at man slet ikke var berettiget til at give en saadan Understøttelse, og dette er netop meget stærkt under Sagens tidligere Forhandling fremhævet af de andre Autoriteter. Dette var da en aldeles afgjørende Grund til, at man ikke kunde indlade sig herpaa, og naturligviis ogsaa det Afgjørende, hvorfor man sagde Nei. Generøs kan man kun være, naar man har udtrykkelig Tilbedelse dertil, men i dette Tilfælde var Skoleraadet vistnok ikke berettiget dertil. Jeg troer ellers, at Skoleraadet, navnlig for Præsts Amt, har, hvor det paa nogen Maade har kunnet det, efter mit Skjøn viist sig ikke lidet villig til at paatage sig Byrder, som strengt taget ikke kunne forbydes af det.

S. Sager: Hvad Metropolitan skolens Midler angaaer, da have vi dem jo ikke ihænde for Diebliffet, og dersom vi altsaa gif den Vej, som den ærede Rigsdagsmand for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) vil have vi skulle gaae, vilde Resultatet, da Skoleraadet Intet kan og vil give, blive, at Enken efter en overordentlig samvittighedsfuld og fordringsløs Mand, som med stor Dygtighed i en lang Arrække har forestaaet netop en af de Skoler, som den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tscherning) saa stærkt har anbefalet, ikke vilde faae en tarvelig Pension. Jeg troer, at det vilde være faare uheldigt, om vi vilde slyde denne Enke fra den Ene til den Anden, maafsee endogfaa til Domstolene, og hun saa, efter at have ventet i lang Tid — thi det vilde blive en overordentlig vanskelig og indvillet Sag at faae afgjort — Intet vilde faae, hvorpaa da Ministeren atter maatte komme her til Rigsdagen og bede om de Midler, som behøvedes, for at hun kunde faae sin Pension.

Tscherning: Jeg troer, og det maas jeg først bemærke, at Rigsdagsmanden for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) er den, der i denne Sag har fuldstændig Ret; men her er ikke Spørgsmaal om at afgjøre en Retsqvæstion, her ligger for os en Villighedskvæstion, og vi gaae løs paa at finde en Udvei. Den ærede Minister har talt om at procedere med Skolefondet; det er hans Tilbøielighed under sit Ministerium at skabe uafhængige Personer, men dog at lade det vedblive at være Statsfager; thi Skolefondet, som det er, med de Bidrag, vi give dertil, er endnu en Statsfag. Der er ikke Spørgsmaal om, at man ved en Proces behøver at tvinge Skolefondet til at udrede denne Pension, man kan tvinge det dertil ved Lov. Dersom vi antage, at denne Enke skal have Pension og skal have den af Præsts Amts Skolefond, saa give vi en Lov, som paalægger dette Skolefond at udrede denne Pension. ligesom saa mange andre kommunale Afgifter; det var Maaden at gaae frem paa, men det skal jeg ikke foreslaae. Jeg skal, saalænge indtil vi paa en ganske anden Maade lære at ordne disse Forhold og lære at skjelne imellem Staten og Private, med Fornøielse række Haanden til at yde en Skjærv til den Trængende; det er det, vi gjøre her, og vi gjøre det, for at komme ud af de Vanskeligheder, hvori vi befinde os, fordi vi ikke have begrebet, at vi skulle gjøre Staten saa lidet omfattende som muligt, lade de Private komme til at virke istedetfor den, og ikke blive ved at drive Industri paa Statens Vegne ogsaa i Skolevæsens Sager.

S. Sager: Det er den ærede Rigsdagsmands gamle Theori om Forholdet imellem Lovgivningen og Domstolene, men den er aldeles forkastelig. Vi kunne ved nye Love paalægge nye Forpligtelser, men vi kunne ikke ved nye Love sige, hvorledes tidligere Love skulle fortolkes. Der er her en Strid imellem Skoleraadet og Staten; i saa Henseende fortolke da Domstolene Lovene, og den ærede Rigsdagsmand som Lovgiver bøjer sig for denne Afgjørelse af Domstolene ligesaa godt i dette som i ethvert andet Tilfælde. Forandre ikke ved nye Love tidligere Forhold, som hvile paa et